

Politika suzbijanja zlouporabe droga – usporedba stanja problematike droga u RH i EU

Željko Petković, pomoćnik ravnatelja
Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Sadržaj prezentacije:

Ključni trendovi

- Epidemiološki podaci
- Kriminalitet droga
- Usporedba stanja sa EU
- EU Izvješće o drogama 2021.
- Tržište novih droga

COVID (utjecaj na tržište droga)

Strateški okvir

Programi i intervencije

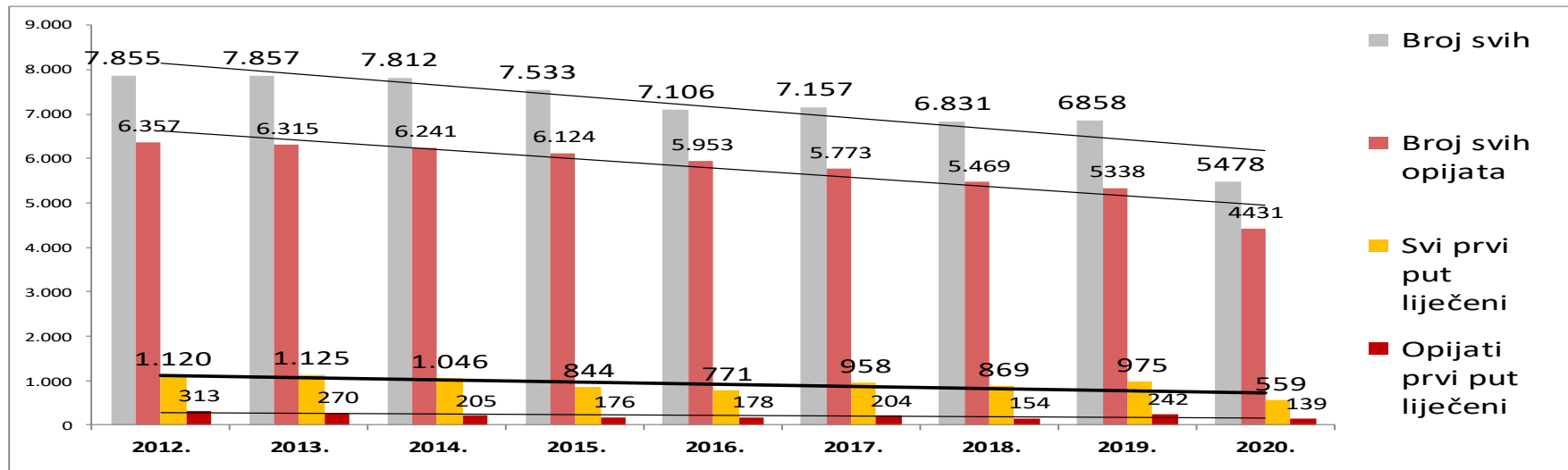

Ključni trendovi u RH

- Relativno stabilan trend ovisnika na liječenju
- Oko 80% svih liječenih ovisnika u sustavu su opijatski ovisnici
- Broj novih ovisnika u tretmanu kontinuirano se smanjuje, osobito broj novih opijatskih ovisnika
- Kod neopijatskih ovisnika prevladava ovisnost o kanabisu
- Tijekom godina primjetan je i pad ukupnog broja ovisnika u tretmanu terapijskih zajednica
- **U posljednje tri godine rekordan broj zapljena svih vrsta droga**
- U posljednjih šest godina **stabilan trend za kaznena djela** od 2.700 u 2013. do 2.636 kaznenih djela u 2020.; porast broja prekršaja vezanih za zlouporabu droga sa oko 5.500 u 2013. na 6.563 u 2020.
- Procijenjeni ukupni javni rashodi za provedbu politike o drogama godišnje iznose oko 900.000.000,00 kuna, od čega se više od 50% ukupnih rashoda odnosi na područje tretmana ovisnosti

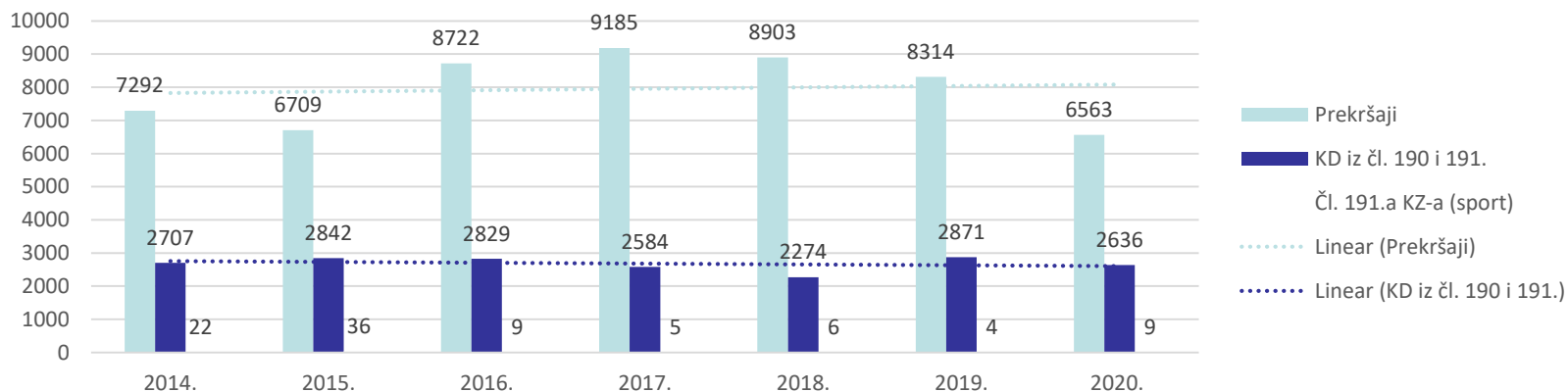
Ovisnici u tretmanu

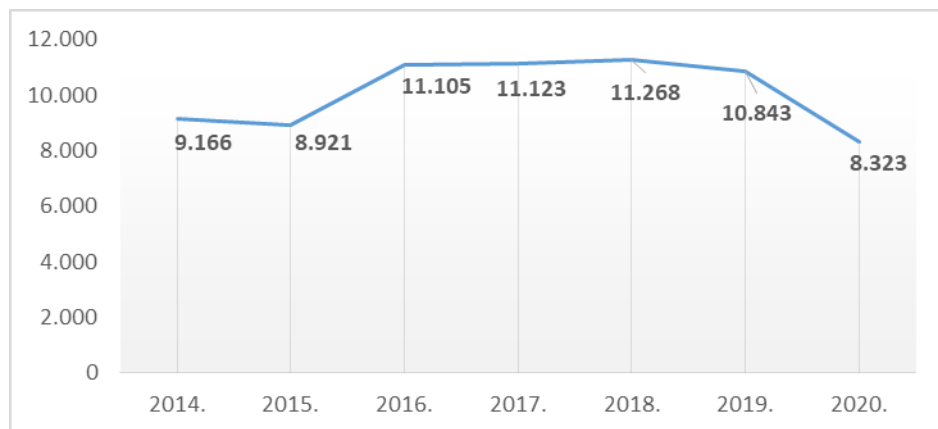
- Broj ukupno liječenih i broj prvi put liječenih u padu u odnosu na 2019.
- **81% ovisnika u tretmanu – opijatski, 19% ovisnika u tretmanu - neopijatskih**
- liječeni ovisnici sve duže ostaju u tretmanu, sve stariji
- Procjene - u RH između 7.200 i 11.547 visoko rizičnih ovisnika o opijatima (*High risk opiate users - HROU*)
- Od ukupnog broja liječenih u 2020., 869 (2019; 456) – 15 % su adolescenti (10 u dobi do 15. godina)
- Eksperimentiranje počinje u dobi oko 16 godina
- Prosječna dob osoba koje dolaze prvi put na liječenje (39 godina)

Kriminalitet droga - kaznena djela i prekršaji

Broj zapljena

Zapljene

2020. = 8.323 zapljena svih vrsta droga

2020. nastavlja **pozitivan trend** zapljena biljnog **kanabisa**, kao i najpopularnijih **stimulansa** (kokaina, amfetamina i ecstasy).

2020. prvi put otkriveno i zaplijenjeno **8 vrsta novih psihoaktivnih tvari**

Što nam govore trendovi?

	Istraživanje zlorabe sredstava ovisnosti u općoj populaciji (2011.,2015., Institut za društvena istraživanja Ivo Pilar)	Istraživanje zlorabe sredstava ovisnosti u općoj populaciji (2019., HZJZ i Institut za društvena istraživanja Ivo Pilar)
• konzumacija ilegalnih droga	↑ porast	Broj odraslih koji su konzumirali neku ilegalnu drogu se između 2011. i 2019. udvostručio (porast s 5.3% na 11.2%).
• Prevalencije	↑ 2015. došlo do značajnog porasta životne prevalencije uporabe kanabisa među mlađim odraslima u dobi 15-34: (2011.:25,3%; 2015.: 31,6%),	Konzumacija kanabisa je u 2019. godini bila dvostruko veća i među odraslima i mlađim odraslima u odnosu na 2011.
• Najčešće korištena ilegalna droga u RH	kanabis (marihuana/hašiš) - barem 1 X u životu konzumiralo 19,4% ispitanika, odnosno 31,6% mlađih odraslih (15-34).	kanabis
• Uporaba ostalih ilegalnih droga	↓ Životne prevalencije znatno niže - amfetamini (3.5%), ecstasy (3%), kokain (2.7%), LSD (1.7%) i heroin (0.3)	Životne prevalencije uzimanja ostalih ilegalnih droga također pokazuju uzlazni trend , najviše za kokain i ecstasy
• Nove droge	Životna prevalencija: Odrasli: 2,7%; mlađi odrasli: 5,4%, najmlađa dobna skupina: (15-24 godine) – 6.9%	Životna prevalencija uzimanja bilo koje „nove droge“ bila je 1,7%, a najveća je bila među ispitanicima u dobi između 15 i 24 godina – 3.5%.

Što nam govore trendovi - Potrošnja droga prema analizi u otpadnim vodama

- **EU Analiza droga u otpadnim vodama: EU studija provedena u više gradova (2020.)** - Najopsežnija analiza otpadnih voda - 82 grada iz 18 EU zemalja - 4 vrste droga: kokain, amfetamin, metamfetamin i MDMA (ecstasy)
- Na području Zagreba – dnevno se “potroši” **510.24** miligrama (2019.- 395.6 miligrama) kokaina na 1000 stanovnika - tri puta više kokaina nego prije pet godina
- Dnevno se u Gradu Zagrebu konzumira **228.93** miligrama kanabisa na 1000 stanovnika (2. grad u Europi po dnevnoj konzumaciji kanabisa), dok se radnim danom konzumira **257.6** miligrama kanabisa na 1000 stanovnika (1. grad u Europi po konzumaciji kanabisa radnim danima)
- Zagreb je *prvi grad* u Europi kad je riječ o dnevnoj potrošnji amfetamina – **1013.84** miligrama amfetamina, a 9. grad u Europi po dnevnoj konzumaciji ecstasyja – **41.38** miligrama ecstasyja na 1000 stanovnika
- Izmjerene količine kokaina i ecstasyja očekivano su povećane u danima vikenda, dok je zlouporaba amfetamina ravnomjerno „raspoređena“ u svim danima tjedna

EU Izvješće o drogama 2021.: Ključna pitanja

UKRATKO – PROCJENE UPORABE DROGA U EUROPSKOJ UNIJI

Kanabis

Odrasle osobe (15 – 64)

Tijekom prethodne godine

Tijekom života

Mlađe odrasle osobe (15 – 34)

Tijekom prethodne godine

Nacionalne procjene uporabe tijekom prethodne godine

Kokain

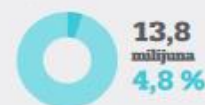

Odrasle osobe (15 – 64)

Tijekom prethodne godine

Tijekom života

Mlađe odrasle osobe (15 – 34)

Tijekom prethodne godine

Nacionalne procjene uporabe tijekom prethodne godine

MDMA

Odrasle osobe (15 – 64)

Tijekom prethodne godine

Tijekom života

Mlađe odrasle osobe (15 – 34)

Tijekom prethodne godine

Nacionalne procjene uporabe tijekom prethodne godine

Amfetamini

Odrasle osobe (15 – 64)

Tijekom prethodne godine

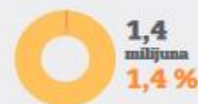

Tijekom života

Mlađe odrasle osobe (15 – 34)

Tijekom prethodne godine

Nacionalne procjene uporabe tijekom prethodne godine

Heroin i drugi opiodi

Visokorizični konzumenti opioda

1 milijun

Tijekom 2019. u programima supstitucijske terapije sudjelovalo je **510 000** konzumenata opioda.

Zahtjevi za tretman ovisnosti

Glavna droga u približno 26 % svih zahtjeva za tretman ovisnosti u Europskoj uniji

Slučajevi predoziranja sa smrtnim ishodom

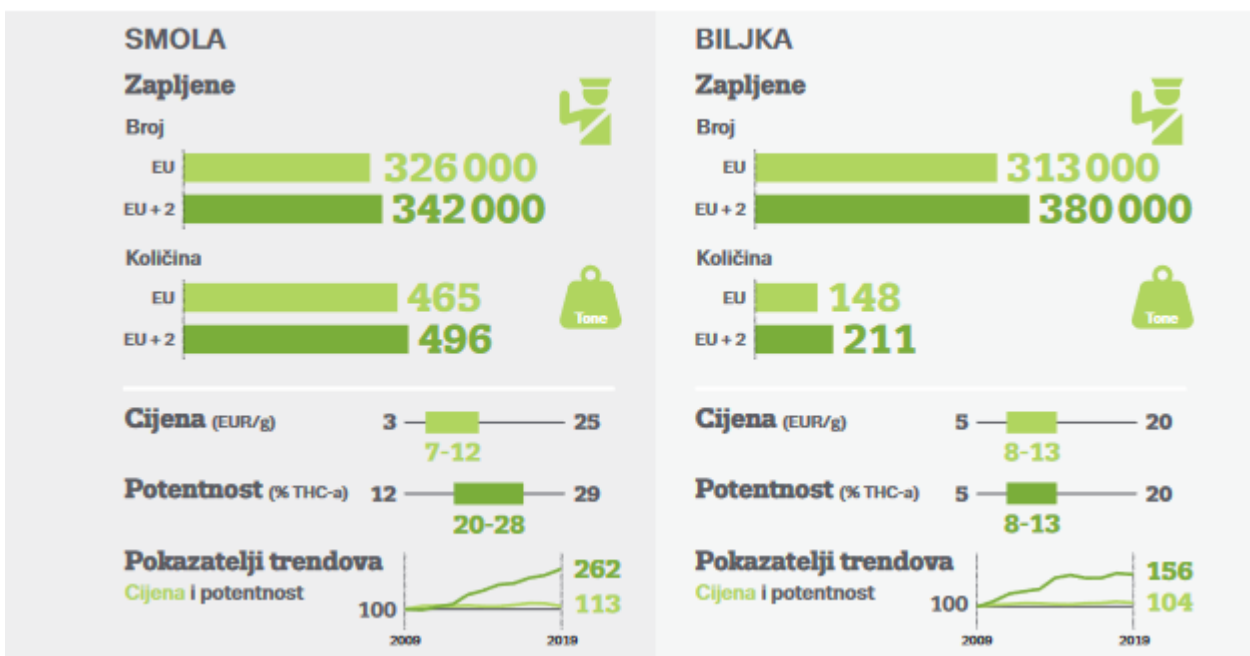
Opiodi su uzrokovali 76 % ukupnih slučajeva predoziranja sa smrtnim ishodom

EU Izvješće o drogama 2021.: Ključna pitanja

- U Europi je 2019. zabilježeno oko 1,1 milijuna zapljenjena, a najčešće su bili zaplijenjeni proizvodi od kanabisa
- Tijekom 2019. države članice EU-a prijavile su 326 000 zapljenjena smole kanabisa u količini od 465 tona i 313 000 zapljenjena biljnog kanabisa u količini od 148 tona.

EU Izvješće o drogama 2021.: Ključna pitanja

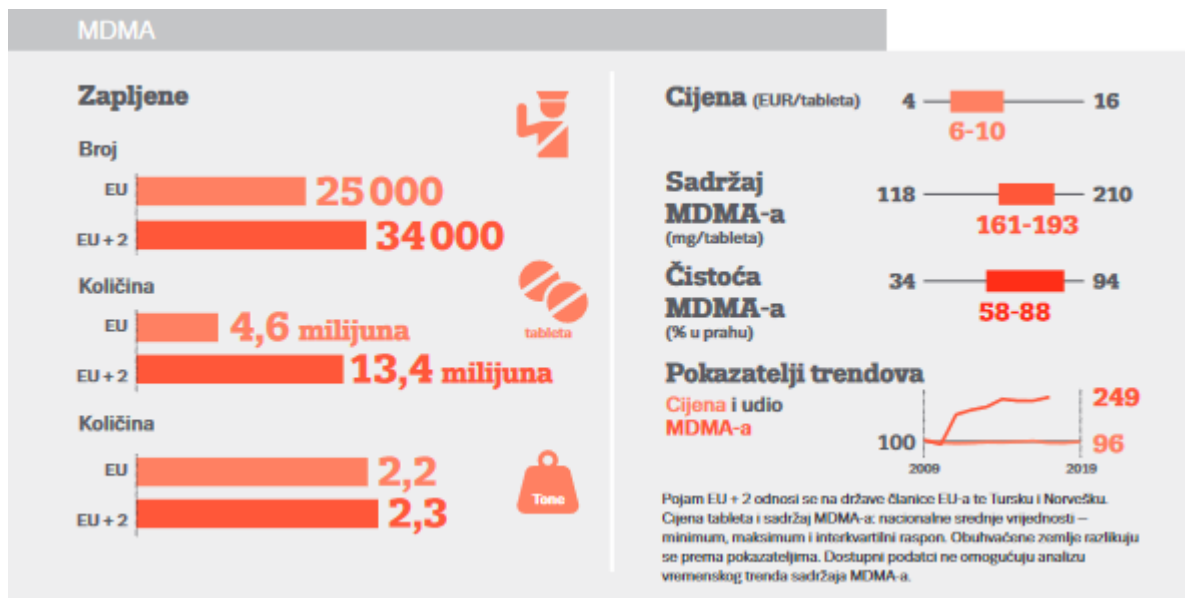
❑ Kokain je i dalje druga najčešće konzumirana nezakonita droga u Europi. Rekordnih 213 tona te droge zaplijenjenih 2019. upućuje na sve veću ponudu u Europskoj uniji.

❑ Tijekom 2019. države članice EU-a prijavile su 34 000 zapljena amfetamina u ukupnoj količini od 17,0 tona (8 tona 2018.), pri čemu se zaplijenjena količina povećavala tijekom prethodne četiri godine.

EU Izvješće o drogama 2021.: Ključna pitanja

- Između 2009. i 2019. najveći porast zaplijenjenih količina zabilježen je za metamfetamin (+ 931%), MDMA (+ 456 %) i kokain (+ 279 %)

EU Izvješće o drogama 2021.: Ključna pitanja

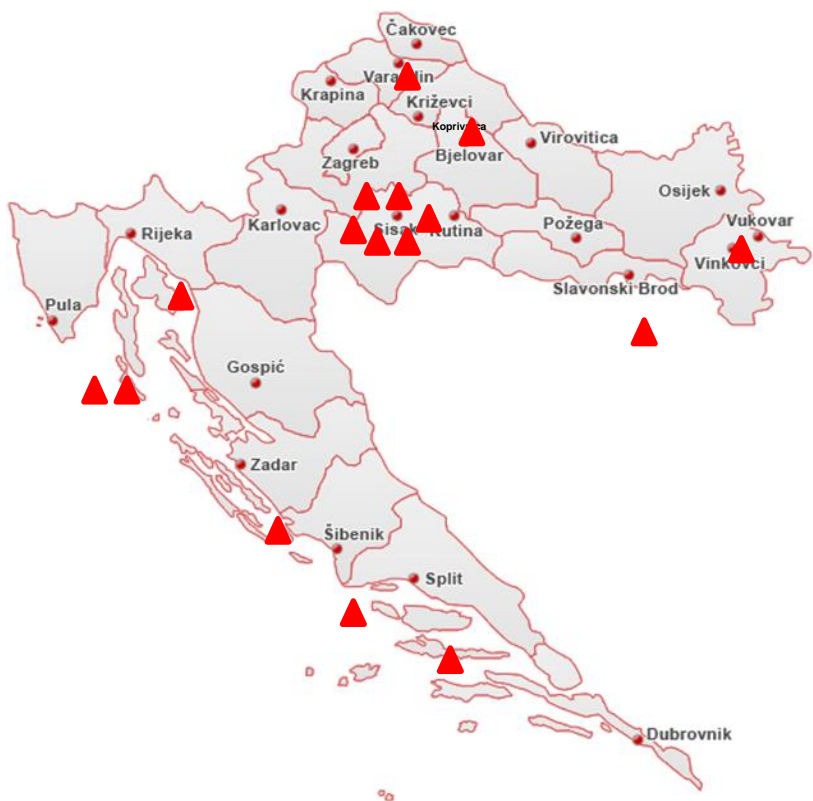
Novi psihoaktivni tvari

Tržište novih droga

Nove droge = tvari, sintetske i prirodne, koje **nisu kontrolirane** u okviru međunarodnih zakona i koje se često proizvode s namjerom da **oponašaju učinke kontroliranih** tvari.

SMART shopovi (21 u RH) nude proizvode sa sadržajem širokog spektra novih psihoaktivnih tvari, od kojih je značajan broj vrlo **rizičan za zdravlje** konzumenata.

U RH od 2005. identificirano 131 novih psihoaktivnih spojeva od čega u 2020. 8 novih droga (najzastupljenija skupina sintetskih kanabinoida)

Izmjene Zakona o suzbijanju zlorporabe droga (2019)

- uvođenje **definicije** pojma novih droga,
- nadzor i postupanje** nadležnih tijela **nad prometom** novih droga **do njihovog stavljanja na listu droga**,
- postupak analize** takvih tvari.

■ Utjecaj COVID-19 na problematiku droga

- Organizirane zločinačke grupe su prilagodile svoj način djelovanja novim uvjetima – istraživanje još sigurnijih načina komunikacije, modela transporata, krijumčarskih ruta i metoda prikrivanja djelovanja
- Nestabilnost izazvana epidemijom COVID-19 je dovela do ubrzane prilagodljivosti okruženja vezanog za kriminalne aktivnosti
- Primijećene su povećane razine nasilja među opskrbljivačima srednjeg tržišta droga i distributera
- *Darkweb* tržište droga, socijalne mreže i aplikacije vezane uz kriptiranu komunikaciju dobili su veću ulogu u osiguravanju dostavljanja droga do konzumenata
- Za individualno dostavljanje droga primijećeno je smanjenje kućnih dostave droga, fizičkih kontakata lice u lice te plaćanje novaca u gotovini
- Skladištenje **kanabisa** od strane konzumenata u nekim državama doveli su do sniženih maloprodajnih cijena smole i biljnog kanabisa
- Pojava domaće proizvodnje biljnog kanabisa
- **Kokain** – povećanje cijena, smanjenje čistoće; nastavlja se krijumčarenje pomorskim putem, dok se krijumčarenje zračnim putem drastično smanjilo
- Dostupnost **heroina** se u nekim zemljama smanjila (ovisno o pravilima vezano za ograničenja kretanja/putovanja)
- Primijećene nestašice određenih vrsta droga kao što su **sintetski opiodi**, **crack kokain**, **amfetamini**
- Proizvodnja **sintetskih droga** nastavlja se u Nizozemskoj i Belgiji
- Povećana potražnja za sintetskim drogama
- Smanjena konzumacija **MDMA** – otkazani koncerti i festivali

■ Nova Nacionalna strategija i Akcijski plan

- Izrađeni novi strateški dokumenti – objedinjeni ciljevi i prioriteta na području ovisnosti i ovisničkih ponašanja – **koherentni pristup - objedinjavanje područja politike prema drogama, alkoholu, duhanu, kockanju te ponašajnim ovisnostima**
- **Postignut konsenzus oko strukturnih i programskih promjena** postojećeg sustava s ciljem prilagodbe novim potrebama i trendovima
- Naglašena javnozdravstvena orijentacija u provedbi politike prema ovisnostima - prihvaćeni pristup u svim važećim EU strategijama iz područja ovisnosti.
- Nacrt Nacionalne strategije 2021.- 2030. i Akcijskog plana 2021.- 2025. nalaze se u postupak donošenja

■ Programi i intervencije

- **Unaprjeđenje preventivnog sustava**, sljedeći suvremene znanstvene spoznaje i brojne preporuke donesene na europskoj i međunarodnoj razini (projekt ASAP/verifikacija preventivnih programa/edukacije ključnih dionika)
- Za osiguranje **kvalitete tretmana ovisnosti** o drogama putem definiranja i standardiziranja na dokazima utemeljenih intervencija, u primjeni su Smjernice za farmakoterapiju opijatskih ovisnika metadonom i buprenorfinom i Smjernice za psihosocijalni tretman ovisnosti o drogama u zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu čija revizija i evaluacija je u tijeku
- **Programi oporavka i rehabilitacije** osoba s problemom ovisnosti o drogama kroz pružanje paketa usluga usmjerenih održavanju apstinencije i njihove društvene reintegracije uspješno se provode od 2007. u sklopu nacionalnog Projekta resocijalizacije osoba s problemom ovisnosti.

HVALA VAM NA POZORNOSTI

Pitanja, komentari...